

Kansalliskielilautakunta 29.10.2025 § 41

Kansalliskielilautakunnan lausunto vuoden 2026 talousarviosta ja vuosien 2026–2028 taloussuunnitelmasta

Kansalliskielilautakunnan tehtävänä on muun muassa arvioida kielellisten oikeuksien toteutumista ja antaa siitä lausuntoja. Tästä syystä lautakunnan lausunto vuoden 2026 talousarviosta ja taloussuunnitelmasta keskittyy kielellisiin näkökohtiin.

Kansalliskielilautakunta edellyttää, että aluehallitus ottaa seuraavat seikat huomioon tulevassa esityksessään aluevaltuustolle:

- **Kansalliskielilautakunta muistuttaa hyvinvointialueen hyväksytystä kansalliskieliohjelmasta ja sen toimenpiteistä. Ohjelman toteuttamiseen on varattava riittävät määrärahat. Myös molemmilla kielillä palvelevan henkilöstön kielilisiin on osoitettava riittävät määrärahat.**
- **Lakisääteisenä toimielimenä kansalliskielilautakunta korostaa, että vuoden 2026 talousarviossa ja taloussuunnitelmassa on turvattava riittävät määrärahat ruotsinkielisten palvelujen yksikön henkilöstöresursseille ja toiminnalle sekä vahvistettava resursseja nykytilaan verrattuna.** Kuten talousarviokirjasta käy ilmi, ruotsinkielisten palveluiden yksikkö vastaa yhdessä konsernihallinnon ja palvelualueiden kanssa yhdenvertaisista, saavutettavista ja toimivista palveluista molemmilla kansalliskielillä koko organisaatiossa. Yksiköllä on lisäksi erityinen tehtävä vastata ruotsinkielisten sosiaali- ja terveyspalvelujen valtakunnallisen kehittämisen tukemisesta.
- Strategiamme tavoitteena on, että asiakkaat ja potilaat ohjataan samaa kieltä puhuvien ammattilaisten luo siten, että kielelliset oikeudet toteutuvat kansalliskielillä ja mahdollisuuksien mukaan myös muilla kielillä omalääkäri- ja omahoitajamallissa. Lautakunta korostaa, että tämä yhteensovittaminen tulee näkyä myös talousarviossa.

- Lautakunta painottaa, että yhtenäisiä asiakas- ja potilastietojärjestelmiä käyttöönotettaessa on välttämätöntä, että ne toimivat alusta alkaen yhdenvertaisesti molemmilla kansalliskielillä. Tämän on käytävä ilmi talousarviosta. Lautakunta korostaa myös, että potilaan tai asiakkaan kieli tulee näkyä selkeästi potilas- ja asiakastietojärjestelmissä.
- **Hyvinvointialueella on useita palvelualueita, joihin on tarpeen kiinnittää erityistä huomiota. Yhtenä keskeisenä kokonaisuutena lautakunta nostaa esiin sen, että 30.4.2026 mennessä on laadittava suunnitelma siitä, miten asumispalvelut toteutetaan laadukkaasti ja yhdenvertaisesti molemmilla kansalliskielillä henkilöille, joilla on toimintarajoitteita.** Kielellisten oikeuksien turvaamiseksi **on selvitettävä myös yhteistyö muiden kaksikielisten hyvinvointialueiden kanssa**, erityisesti vaativampien asumispalvelujen osalta. Tämä on otettava huomioon talousarviossa, taloussuunnitelmassa ja investointisuunnitelmassa.
- Kielellisten oikeuksien toteutuminen on palvelusta riippumatta varmistettava kaikilla palvelualueilla, ja niitä on edistettävä organisaation kaikessa toiminnassa. Tämä on huomioitava sekä **päätösten vaikutusten ennakoarvioinnissa ennen päätöksentekoa että päätösten toimeenpanossa ja seurannassa. Sama koskee talousarviota ja taloussuunnitelmaa sekä niihin sisältyviä ehdotuksia.**
- **Myös käännösresursseihin on varattava riittävät määrärahat.**
- Kansalliskielilautakunta suhtautuu erittäin myönteisesti Porvoon ja Raaseporin verkostomaisesti toimivaan osaamiskeskukseen. On hyvä, että se on mainittu talousarviokirjassa, ja sen toimintaan on jatkossakin syytä panostaa.